



งานวิจัยในชั้นเรียน

การศึกษาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา

แผนกช่างโยธา ม.6 กลุ่ม 3

วิทยาลัยเทคนิคเชียงรายประจำปีการศึกษาที่ 1/2569

จัดทำโดย

นายวัฒนวุฒิ อัมมวรรณ

แผนกวิชาช่างโยธา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์แผนกช่างก่อสร้าง ช่างโยธาที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำในการทำงานวิจัย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าความรู้ และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และสามารถดำเนินดำเนินการในการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบของพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้ทางวิชาการและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ตลอดเวลา

สุดท้ายขอขอบพระคุณคุณพ่อ และคุณแม่ที่เข้าใจ ช่วยเป็นกำลังใจ และเป็นแรงหนุนให้ทำงานวิจัยนี้จนสำเร็จ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจในการนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา และผู้สนใจต่อไป

ผู้จัดทำ

นายวัฒนวุฒิ อัมมวรรณ

บทคัดย่อ

จากการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงทางบวก และเพื่อหาศึกษาหาแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นโดยใช้นักศึกษาแผนกช่างโยธา ระดับ ปวส.1 ม.6 กลุ่ม 3 วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น 3 ด้าน ทำการสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น แล้วทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวนทั้งหมด 3 คน ศึกษาเนื้อในรายวิชาให้ถ่องแท้ ดำเนินการสอนในชั้นเรียน และทำการบันทึกพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ขณะทำการสอน และนำข้อมูลไปวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่าก่อนการเสริมแรงในด้านการกล้าแสดงออก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.56 หลังเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82 มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน 1.26 คิดเป็นร้อยละ 25.20 ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อนการเสริมแรงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 หลังเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน 0.93 คิดเป็นร้อยละ 18.60 และด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อนการเสริมแรงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.33 หลังเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน 1.52 คิดเป็นร้อยละ 30.47

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
1. บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
-ขอบเขตโครงการ	2
- นิยามศัพท์เฉพาะ	3
- ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ	3
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม	5
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่น	7
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง	16
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3. การดำเนินการวิจัย	
- ศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	22
- การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	22
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
- การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
- การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	23
- สรุปผลและรายงานผล	26
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	-
ลำดับขั้นตอนในการเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล	27
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
- สรุปผลการศึกษาวิจัย	32
- อภิปรายผลการวิจัย	33
- ข้อเสนอแนะ	34
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก ก แบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญ	
ภาคผนวก ขแบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น	
ภาคผนวก คประวัติผู้วิจัย	

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของการศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความงอกงามของบุคคลโดยถ่ายทอดความรู้การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม สร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มุ่งพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

คุณลักษณะหนึ่งที่มีความสำคัญที่การจัดการศึกษาควรมุ่งพัฒนาเด็ก คือความเชื่อมั่นในตนเองเนื่องจากคุณลักษณะนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่างๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก สามารถปรับตัว และเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมด้วยความรู้สึที่มั่นคง ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาทางสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ (พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง. 2542 : 1 ; กรมวิชาการ. 2537 : 1-5) คนเราทุกคนจะสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองขึ้นมาทีละน้อย การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง (ประมวญ ดิฉินสัน. 2527 : 8) นอกจากนั้นความเชื่อมั่นที่อยู่ภายในตัวเด็ก จะทำหน้าที่ในการกำกับความคิด ความรู้สึกของเด็กในปัญหาต่างๆ และจะแสดงออกมาในลักษณะของพฤติกรรมที่ปรากฏต่อบุคคลภายนอก ที่เรียกว่า บุคลิกภาพ เด็กที่มีความเชื่อมั่นจะเป็นคนที่มีลักษณะมั่นคง ไม่ลังเลในการตัดสินใจ ไม่วิตกกังวลต่อสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ไม่พุ่มพวยหรือกังวลต่อสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ และเมื่อประเมินว่าตัวเองพร้อม ก็กล้า และมั่นใจที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ส่วนเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นจะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามในสถานการณ์ที่ปกติ คือเป็นคนที่ยึดมั่นคอบหา อ่อนน้อม เป็นคนที่สามารถเข้ากับคนอื่นได้ดี แต่เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย จะเห็นตัวตนที่แท้จริงของบุคคลนั้น คือ มีอาการทำที่ลังเล กระวนกระวาย และวิตกกังวลในสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่กล้าที่จะตัดสินใจ พร้อมทั้งจะเป็นผู้ตามมากกว่าที่จะยอมรับบทบาทของความเป็นผู้นำ ที่จะต้องรับผิดชอบในการตัดสินใจ นอกจากนั้น อาจแสดงการยอมรับผู้อื่นด้วยการให้ผู้อื่นตัดสินใจแทน และทำตามการตัดสินใจของคนอื่น ทั้ง ๆ ที่ตัวเองอาจจะไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น สิ่งที่ตามมาคือ การหมดความสุขในชีวิต เกิดความทุกข์ในการต้องทำในสิ่งที่ตนเองไม่เห็นด้วย (ธีรภาพ วัฒนวิจารณ์. 2545 :127 – 128) ซึ่งสอดคล้องกับ อีริกสัน (Erikson) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความสุข ก็จะทำให้เด็กมองโลกในแง่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความไว้วางใจคนอื่น (อ้างถึงใน ศุภศิริ ศรีสุคนธ์. 2539 : 1 ; อ้างอิงจาก

Erikson. 1975 : 220 – 222) จากพฤติกรรมของนักศึกษาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ผู้วิจัยได้ทำการสอนในวิชา คณิตเทคโนโลยี ของนักศึกษาระดับชั้น ปวส. 2 กลุ่ม 1 ปรากฏว่ามีนักศึกษากลุ่มหนึ่ง มีพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มั่นใจในการตอบคำถาม เมื่อมีการซักถาม ขาดความมั่นใจในการตอบคำถาม หรือกิจกรรมภายในห้อง เช่น การทำแบบฝึกหัด การทำข้อสอบ เป็นต้น และมักจะถามเพื่อนทุกครั้งในการทำแบบฝึกหัด เมื่อมีการสอบทำให้นักศึกษากลุ่มนี้ขาดความเชื่อมั่นในการทำข้อสอบ ส่งผลให้มีคะแนนสอบน้อย และอาจทำให้นักศึกษาบุคคลดังกล่าวติด “0” ได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาแผนกวิชาช่างก่อสร้าง ปวส. 2 กลุ่ม 1 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง มีการเสริมแรงบวกในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักศึกษาดังกล่าว ให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีบุคลิกที่ดีขึ้น สามารถปรับตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าพูดต่อหน้าผู้อื่น กล้าเข้าร่วมกิจกรรม ได้รับการยอมรับจากเพื่อน มีผลการเรียนที่ดีขึ้น และการมีพฤติกรรมที่กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมยังเป็นพื้นฐานทำให้สามารถปรับตนเองให้อยู่ในสังคม เป็นคนเก่ง คนดี ได้อย่างมีความสุข ประสบผลสำเร็จทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงทางบวก
2. เพื่อหาศึกษาหาแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น

ขอบเขตโครงการ

1. ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- 1.1 ประชากร

นักศึกษาแผนกวิชาช่างโยธา ระดับ ปวส. 1 ม.6 กลุ่ม3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา2569

2. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย
- ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569
3. สถานที่ทำการวิจัย
- วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรม หมายถึงกริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ อาการแสดงออกต่าง ๆ เหล่านั้น อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่สังเกตได้หรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาแผนกวิชาช่างโยธา ม.6 กลุ่ม3ภาคเรียนที่ 1ปีการศึกษา 2569 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาคณิตเทคโนโลยี ที่ผ่านการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความ

เชื่อมั่นที่ผ่านการวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นและมีลำดับคะแนนเรียงมากไปน้อย คัดเลือกนักศึกษาที่มีคะแนน 3 อันดับสุดท้าย

แบบสังเกต หมายถึง เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องอาศัยประสาทสัมผัสหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสาทตาและหูเป็นสำคัญ การสังเกตใช้ได้ดีสำหรับศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมของบุคคล รวมถึงปรากฏการณ์และพิธีการต่าง ๆ ด้านพฤติกรรมศาสตร์และ สังคมศาสตร์

ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมั่นใจ กล้าแสดงออก สามารถพึ่งพิงตนเองได้ มีความเป็นตัวของตัวเอง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยผู้วิจัยได้แบ่งความเชื่อมั่นในตนเองออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การกล้าแสดงออก ได้แก่ ความสามารถในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งสังเกตได้จากการกล้าพูด กล้าลงมือทำ
2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถในการร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อนด้วยความเป็นมิตร รู้จักช่วยเหลือ ยอมรับสิ่งใหม่ๆ
3. การด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง การกล้าตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าด้วยตนเอง พึ่งพอใจ ยอมรับการกระทำของตนเอง และตั้งใจทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ดีใจ และมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

1. ทราบผลการสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น ก่อนและหลังได้รับการเสริมแรงทางบวก
2. เป็นแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นและเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา แผนกวิชาช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย โดยมีแนวคิดดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม
 - 1.3 สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขาดความเชื่อมั่น
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของความเชื่อมั่น
 - 2.2 สาเหตุของการขาดความเชื่อมั่น
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเชื่อมั่น
 - 2.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน
 - 2.3.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์
 - 2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ฟรอยด์
 - 2.3.4 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ลกูสตาฟยุง
 - 2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อสร้างความเชื่อมั่น
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง
 - 3.1 ความหมายของการเสริมแรง
 - 3.2 หลักและแนวคิดในการเสริมแรง
 - 3.3 วิธีการเสริมแรงบวกอย่างมีประสิทธิภาพ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

1.1 ความหมายพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) คือ กริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อาการแสดงออกต่าง ๆ เหล่านั้น อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่สังเกตได้หรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ส่วนสิ่งเร้าที่มากระทบแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมก็อาจจะเป็นสิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) และสิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ สิ่งเร้าที่เกิดจากความต้องการทางกายภาพ เช่น ความหิว ความกระหาย สิ่งเร้าภายในนี้จะมีอิทธิพลสูงสุดในการกระตุ้นเด็กให้แสดงพฤติกรรม และเมื่อเด็กเหล่านี้โตขึ้นในสังคม สิ่งเร้าภายในจะลดความสำคัญลง สิ่งเร้าภายนอกทางสังคมที่เด็กได้รับรู้ในสังคมจะมีอิทธิพลมากกว่าในการกำหนดว่า บุคคลควรจะ แสดงพฤติกรรมอย่างไรต่อผู้อื่น สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง ๕ คือ หู ตา คอ จมูก การสัมผัสสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคล เกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๒ ชนิด คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่พอใจทำให้บุคคลมีการแสดง พฤติกรรมเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย การยอมรับของเพื่อน ส่วนการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ไม่พอใจหรือไม่พึงปรารถนานำมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง เช่น การลงโทษ เด็กเมื่อลักขโมย การปรับเงินเมื่อผู้ขับขี่ยานพาหนะไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผู้ให้ความหมายคำว่า “พฤติกรรม” ไว้หลายประการซึ่งมีทั้งที่คล้ายกันหรือแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

โสภา ชูพิกุลชัย (2521 : 82) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กระทำหรือกิจการต่าง ๆ ของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตกระทำลงไปหรือแสดงออกด้วยกิริยา ความคิด เช่น การกิน การนอน การเดิน การพูด แสดงความรู้สึก ความคิดเห็น เป็นต้น สิ่งที่ได้แสดงออกมานั้น สามารถสังเกต และใช้เครื่องมือทดสอบได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2526 : 45) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออก ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่สามารถสังเกตได้ หรือได้ยิน อีกทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัยไม่ว่าการแสดงออก หรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย

1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม

Cronbach (อ้างอิงใน สุदारณณ ชันธมิตร. 2538 : 11) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมมนุษย์มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรม ที่คนต้องการทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นของกิจกรรมบางอย่างก็ให้ความพอใจ หรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างก็ต้องใช้เวลานาน จึงจะสามารถบรรลุผลสมความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกันและมักจะต้องเลือกสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อนและสนองความต้องการที่ห่างออกไปในภายหลัง

2. ความพร้อม (Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะ หรือความสามารถที่จำเป็น ในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง ความต้องการบางอย่างอยู่นอกเหนือความสามารถของเขา

3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่คนเราจะทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งลงไป เขาจะต้องพิจารณาสถานการณ์เสียก่อนแล้วตัดสินใจเลือกวิธีที่คาดว่าจะได้ความพอใจมากที่สุด

5. ตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการโดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา (Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลการกระทำนั้น ผลที่ได้รับอาจจะตามที่คาดคิดไว้ (Confirm) หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหมาย (Contradict) ได้

7. ปฏิกริยาต่อความคาดหวัง หากคนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้ ก็กล่าวได้ว่า เขาประสบกับความผิดหวัง ในกรณีเช่นนี้เขาอาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานะเสียใหม่และเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ก็ได้

1.3 สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์

จากความหมายและองค์ประกอบของพฤติกรรมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการแสดงของพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นจะต้องมีสิ่งที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม ซึ่งจะทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละบุคคลแตกต่างกันไป ดังนั้นควรเข้าใจถึงสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์ดังต่อไปนี้

ซูดา จิตพิทักษ์ (อ้างอิงจาก สุदारณ. 2538: 13) กล่าวว่า สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมมนุษย์มีหลายประการ ซึ่งอาจจะแยกได้ 2 ประเภท คือ

1. ลักษณะนิสัยส่วนตัว ได้แก่ ความเชื่อ หมายถึง การที่บุคคลคิดถึงอะไรก็ได้ในแง่ของข้อเท็จจริงซึ่งไม่จำเป็นจะต้องถูกหรือผิดเสมอไป ความเชื่ออาจมาจากการเห็นการบอกเล่า การอ่าน รวมทั้งการคิดขึ้นมาเอง

2. กระบวนการอื่น ๆ ทางสังคม ได้แก่ สิ่งที่กระตุ้นพฤติกรรม (Stimulus Object) และความเข้มข้นของสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของบุคคล คือ ความเชื่อ ทศนคติ บุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก็จริง แต่พฤติกรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีสิ่งกระตุ้นพฤติกรรม

สุชา จันทรเอน (2536 : 86) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ มีดังนี้

1. ความเชื่อ คือ การที่บุคคลยอมรับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งความคิดของเราอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ได้ ความเชื่อเป็นสิ่งที่หักห้ามได้ยาก และมีอิทธิพลต่อบุคคลมาก บุคคลใดมีความเชื่ออย่างใด ก็จะมีพฤติกรรมเป็นไปตามความเชื่อของเขา

2. ค่านิยม เป็นเครื่องชี้วัดแนวปฏิบัติของบุคคลว่าอะไรเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต ค่านิยมอาจมาจากการอ่าน คำบอกเล่าหรือคิดเองก็ได้

3. บุคลิกภาพ เป็นลักษณะของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น
 4. สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรม (Stimulus Object) สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมนี้จะเป็นอะไรก็ได้ เช่น ความสวย ความหิว อาหาร ฯลฯ สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมอย่างหนึ่ง ก็อาจมีพลังกระตุ้นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน
 5. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึกรู้หาที่ของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ของบุคคล ทักษะจึงเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาซึ่งขึ้นอยู่กับการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่บุคคลได้รับ
 6. สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือสภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม
- ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า พฤติกรรมเกิดจากการแสดงออกทางความรู้สึก อารมณ์ ทักษะ ค่านิยม ความเชื่อ หรือการเลียนแบบที่แสดงออกทั้งมองเห็น และไม่สามารถมองเห็นได้ พฤติกรรมนอกจากนั้นแล้วสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ คือ ลักษณะนิสัยส่วนตัว และกระบวนการอันของสังคมเป็นสำคัญ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขาดความเชื่อมั่น

2.1 ความหมายและความสำคัญของความเชื่อมั่น

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของบุคคล ซึ่งสามารถที่จะส่งเสริมพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของ ความเชื่อมั่นในตนเองไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

กรมวิชาการ (2537 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆ ประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองกล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคงอันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

สนธยา อ่อนน้อม (2538 : 36) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงการกล้าแสดงออก และมีความภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเองมองเห็นคุณค่า ความสามารถของตนเองและผู้อื่น ทำให้บุคคลนั้นปรับตัวอยู่ในสังคมได้ทุกสถานการณ์และอย่างเป็นสุข

พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง (2542 : 12) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง มีความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง รวมทั้งจัดการแก้ปัญหาและปรับตัวอยู่ในสังคมด้วยความรู้สึกที่มั่นคง เพื่อสุขภาพจิตที่ดี และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

วารุณี เจริญรัตนโชติ (2543 : 18) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนหนึ่งของบุคคลในการกล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งๆ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ

เมทินี ด่านยังอยู่ (2544 : 9) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกล้าแสดงออกของเด็กด้วยความมั่นใจ ซึ่งสังเกตได้จากท่าทาง การกระทำ การกล้าแสดงความคิดเห็นหรือภาษาของเด็ก และใช้ชีวิตร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองนั้นจะเกิดขึ้นด้วยการสร้างบรรยากาศให้เด็กได้พัฒนาอย่างอิสระและอบอุ่นใจ

แสงเดือน จูธารี (2546 : 10) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึงบุคลิกภาพของบุคคลที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง

สมจินตนา คุปตสุนทร (2547 : 9) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่ขี้อาย ไม่ประหม่า มีจิตใจมั่นคงภาคภูมิใจในตนเองมั่นใจ ในความคิดของตนเอง และพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าตัดสินใจ โดยไม่ลังเลไม่วิตกกังวล กล้าเผชิญต่อความจริง รู้จักการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมผู้ที่อยู่ใกล้ชิดได้แก่ พ่อแม่ ครูผู้เลี้ยงดู ต้องรู้จักแสดงพฤติกรรมในการยอมรับความรู้สึก ความคิดเห็น ให้กำลังใจ ให้คำชมเชยในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับเหตุการณ์ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น จนสามารถพัฒนากลายเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตน

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองหมายถึง บุคลิกของบุคคลที่มีความกล้าหาญในการแสดงออก กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ และตัดสินใจด้วยความมั่นใจ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัว เข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.2 สาเหตุของการขาดความเชื่อมั่น

สาเหตุของการขาดความมั่นใจในตัวเองลักษณะของบุคคลที่ขาดความมั่นใจตัวเองจากการศึกษาและวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. มักเป็นคนที่ถูกช่วยเหลือหรือโอ้อุ้มมากไปตั้งแต่วัยเด็ก เช่นพ่อแม่รักมาก ถนอมมาก ดูแลทุกซอกซอและช่วยเหลือแนะนำทุก ๆ อย่าง ทั้งการกินนอน การดำเนินชีวิตทุก ๆ อย่าง มองดูผิวเผินแล้วดูว่าดี แต่ไม่ดี เพราะเด็กจะขาดประสบการณ์ชีวิต ขาดการลองผิดลองถูก และจะมีความกลัวการเผชิญชีวิต กลัวอุปสรรคของชีวิต เวลาพบอุปสรรคของชีวิตก็ไม่รู้วิธีการต่อสู้หรือหลีกเลี่ยงอย่างเหมาะสม ไม่รู้ว่าควรจะรุกหรือรับ เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่รู้หรือไม่กล้าสู้ หรือไม่รู้จักสู้อย่างไร แลดูแพ้ย ๆ ไม่สู้ชีวิต จึงขาดความมั่นใจในการจะเผชิญกับวิกฤติหรืออุปสรรคของชีวิต พบได้มาในครอบครัวที่พ่อแม่รักลูกมาก หรือครอบครัวที่พ่อแม่เลิกกัน ลูกอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งรู้สึกผิดที่ทำให้ลูกขาดพ่อหรือแม่ จึงพยายามให้ทุกอย่างที่ลูกต้องการจนเกินความจำเป็น

2. มีประสบการณ์ในชีวิตไม่ดี เช่นถูกเลี้ยงดูมาด้วยความทารุณโหดร้ายหรือพบกับสิ่งที่ไม่ดีของชีวิตอื่น ๆ ทำให้กลัวการดำเนินชีวิต บางคนเคยอกหัก สอบตก หรือถูกตำหนิทำให้เกิดความฝังใจ และฝังประสบการณ์ที่ดึนี้ไว้ในระดับจิตใต้สำนึกทำให้กลัวว่าจะต้องพบกับสิ่งที่ไม่ดีอีก จึงรู้สึกต่ำต้อยตลอดเวลา แม้ชีวิตจริงจะแลดูประสบความสำเร็จ แต่ก็ไม่พอใจตัวเองและรู้สึกไม่มั่นใจตัวเองอยู่เสมอ ๆ บางคนจะมีปมด้อยมาก บางคนเป็นคนขี้อิจฉาริษยาคนอื่นที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

3. มีสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ไม่ดี เช่นต้องมีชีวิตอยู่ท่ามกลางการแข่งขันสูง ดึงเครียด หรือถูกจับผิด ถูกตำหนิอยู่บ่อย ๆ ทำให้ชีวิตกระด้าง มองชีวิตในแง่ที่ไม่ดีทั้งของตนเองและผู้อื่น เด็กนักเรียนห้องที่เรียนดีที่สุดของชั้น หรือนักศึกษาในคณะที่เรียนยาก มีเด็กเรียนเก่งมาก ๆ อยู่ด้วยกันทั้งห้อง มักจะมีประสบการณ์เช่นนี้ คนเก่งก็ระวังคนเก่งด้วยกัน จะแข่งขันกันเองสูงทุกรูปแบบ ทำให้รู้สึกขาดความเชื่อมั่นตัวเองได้ง่าย

4. เป็นคนระแวง มองคนอื่นไม่ค่อยดี และคิดว่าคนอื่นมองตัวเองไม่ดีด้วย จึงคอยวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้อื่นและตัวเองตลอดเวลาในแง่ไม่ดี โอกาสจะมองโลกในแง่ดีจะเป็นไปได้ยาก พบได้มากในพวกมีปมด้อยหรือพวกที่คิดว่าตัวเองด้อย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม

5. ตั้งมาตรฐานตัวเองไว้สูงมากและทำตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ไม่ได้ จึงไม่พอใจตัวเองและไม่เป็นสุข หมดความเชื่อมั่นตัวเอง

6. ชอบดูถูกตัวเอง มีนิสัยชอบจับผิดตัวเองตลอดเวลา จึงตระหนักในความต่ำต้อยของตัวเองมากกว่าคนทั่ว ๆ ไป เวลาใครพูดกระทบถึงความบกพร่องของตัวเองก็สะท้อนใจง่าย หรือ เวลาใช้ชีวิตตามปกติก็มักมองคนอื่นเหนือกว่าตัวเองตลอดเวลา จึงทำให้ไม่มั่นใจตัวเอง

7. พวกอวดเก่งหรือหลงตัวเอง พวกนี้มักสร้างปมปลอมว่าตัวเองเก่งกว่าคนอื่น ชอบอวดเก่ง บางคนก้าวร้าว หลงตัวเองมาก พฤติกรรมเช่นนี้วิเคราะห์ได้ว่ามาจากความรู้สึกด้อย ไม่มั่นใจตัวเอง จึงสร้างพฤติกรรมภายนอกให้แลดูก้าวร้าวเกร่งเหนือคนอื่น เพื่อกลบเกลื่อนความกลัวความรู้สึกด้อย และไม่มั่นใจตัวเองเอาไว้

8. ขาดความรู้จักตัวเองทั้งจุดดีและจุดด้อย จึงขาดความสมดุลของตนเองในแง่ความเป็นจริง มักจะกังวลกับจุดด้อยของตนเอง ซึ่งอาจเป็นความปกติทั่วไปก็ได้ แต่จะไปเพ่งพินิจแต่ความด้อยอยู่บ่อย ๆ จนขาดความสุข

9. ขาดตัวอย่างของคนที่มีใจตัวเองอย่างเหมาะสมในชีวิตจริง เขาอาจจะไม่เคยพบ หรือพบแต่พวกที่ก้าวร้าวแสดงอำนาจแลดูประหนึ่งว่ามีความมั่นใจตัวเอง แต่ความจริงไม่ใช่ เขาจึงขาดการเลียนแบบอย่างหรือเอาอย่างที่เหมาะสม

10. ขาดแรงบันดาลใจที่จะเชื่อมั่นตัวเอง เพราะไม่ชินต่อความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้มีชีวิตอยู่อย่างขาดความเชื่อมั่นตัวเอง

2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเชื่อมั่น

2.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน

อิริคสัน (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 40 – 44 ; อ้างอิงจาก Erikson. n.d) ได้สร้างทฤษฎีขึ้นมาในแนวทางการคิดที่เน้นความสำคัญของทางด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมด้านจิตใจ (Psychological Environment) ว่ามีบทบาทในพัฒนาการบุคลิกภาพมาก อิริคสันเป็น Neo – Freudian ได้เรียกทฤษฎีของเขาว่าเป็นทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Theory) ซึ่งได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพออกเป็น 6 ขั้น แต่สำหรับปฐมวัยมีเพียง 4 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ – ความไม่ไว้วางใจ (Trust vs Mistrust) ซึ่งเป็นขั้นในวัยทารกอิริคสันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไป เด็กทารกจำเป็นต้องมีผู้เลี้ยงดูเพราะช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็ก ถึงเวลาให้นม ก็ควรจะให้และปลด

เปลื้องความเดือดร้อนไม่สบายของทารกอันเนื่องมาจากการขับถ่าย เป็นต้น ผู้เลี้ยงดูจะต้องสนองความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพราะเด็กมีความหวังว่าเวลาหิวจะมีคนมาให้นม เวลาที่ผ้าอ้อมเปียกจะมีคนเปลี่ยนให้เด็กจะอยู่ด้วยความหวังว่า พ่อแม่ คนเลี้ยง จะมาช่วยสนองความต้องการของตนแล้ว เด็กยังเชื่อในตนเองว่ามีความสามารถที่จะใช้วิธีช่วยเหลือตนเอง เป็นต้นว่า สามารถจะหาหิวนมและคว่ำมาดูดได้ อิริคสันได้กล่าวว่า ความไว้วางใจเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กที่ขาดความไว้วางใจจะกลายเป็นคนที่ก้าวร้าว ตีตัวออกจากสิ่งแวดล้อม บางกรณีถึงกับเป็นโรคจิต

ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ – ความสงสัยไม่แน่ใจตัวเอง (Autonomous vs Shame and Doubt) อยู่ในวัยอายุ 2 – 3 ปี วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้ สามารถที่จะพูดได้และความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กได้มีความอิสระ พึ่งตัวเองได้ และมีความอยากรู้อยากเห็นอยากจับต้องสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่าคืออะไร เด็กเริ่มที่อยากเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองฉะนั้นเด็กวัยนี้จะต้องเรียนรู้พฤติกรรมหลายอย่างที่กำหนดโดยสังคม ฉะนั้น พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดู จำเป็นจะต้องรักษาความสมดุลช่วยเด็กให้เป็นอิสระ โดยต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้คำพูดอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนทำไม่ได้ พยายามเลี่ยงการดุเด็กเวลาที่ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่บางครั้งจำเป็นต้องปล่อยให้เด็กมีความอาย (Shame) และการสงสัยตัวเองว่าทำไม่ถูก (Doubt) เพราะเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา เพราะว่าทุกคนควรจะต้องมีความละเอียดใจ ไม่กล้าทำสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับด้วย อย่างไรก็ตามพ่อแม่ควรเน้นที่การให้โอกาสเด็กพึ่งตนเอง ความเป็นอิสระทำอะไรด้วยตนเอง มากกว่าการมีความรู้สึกอายและสงสัยในตนเอง

ขั้นที่ 3 การเป็นผู้คิดริเริ่ม – การรู้สึกผิด (Initiative vs Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 – 5 ปี อิริคสันเรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเอง จากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ จะสนุกจากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริง เช่น อาจจะใช้ลังกระดาษเป็นรถยนต์ ขับรถยนต์ เหมือนผู้ใหญ่อย่างไรก็ตามเด็กก็ยังพยายามที่จะเป็นอิสระพึ่งตนเอง อยากจะทำอะไรเองไม่พึ่งผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เด็กจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูดและการกระทำ อิริคสันอธิบายการรู้สึกผิด (Guilt) เหมือนกับฟรอยด์ คือเน้น Resolution และ Oedipal Complex ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว ดังนั้นเด็กชายในวัยนี้ต้องการทำอะไรเหมือนพ่อ เด็กหญิงอยากจะทำอะไรเหมือนแม่ เด็กบางคนอาจจะทำงานช้า เสร็จช้า แต่เมื่อเสร็จแล้วก็เป็นที่สมบรูณ์เรียบร้อย และถูกต้อง เด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่ง แต่เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น การช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ไม่เกลียดตนเอง และไม่มีปมด้อย

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ – ความรู้สึกด้อย (Industry vs Inferiority) อิริคสันใช้คำว่า Industry กับเด็กอายุประมาณ 6 – 12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกายอยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอ ไม่เคยว่างหรืออยู่เฉยๆ แม้ว่าเด็กที่เจริญเติบโตในวัฒนธรรมที่ไม่มีการศึกษาในโรงเรียนทั่วโลกก็พบว่า เด็กวัยนี้เป็นวัยที่จะเริ่มฝึกหัดอาชีพ สำหรับสังคมที่มีการศึกษาในโรงเรียน เด็กก็จะอยู่ในความพยายามอย่างมากผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้ว่า

จะต้องมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เขาคิดว่าคนเราเก่ง มีความสามารถทำอะไรก็ได้ เพื่อจะไม่ให้เกิดปมด้อย มีส่วนช่วยให้เด็กที่โชคไม่ดี

ที่ทำงานช้า ผู้คนอื่นไม่ได้ โดยพยายามหาสิ่งที่เด็กคนนั้นได้ดีกว่าคนอื่น และนอกจากนี้ให้เขาเห็นความสามารถพิเศษของเขา และประกาศให้คนอื่นเห็นด้วย เช่น เด็กบางคนอาจจะทำงานช้า เสร็จช้าแต่เมื่อเสร็จแล้วเป็นผลงานที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ เด็กบางคนเรียนไม่เก่ง แต่ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือได้ดี หรือเล่นกีฬาเก่ง การช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยทำให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติต่อตนเอง

2.3.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2522 : 32 – 33 ; อ้างอิงจาก MasLow. n.d.) แนวคิดของมาสโลว์เห็นว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการให้กับตนเองทั้งสิ้น มาสโลว์ จึงได้จัดความต้องการของมนุษย์เป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากความต้องการขั้นต่ำสุด ขึ้นไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นความต้องการที่ถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดซึ่งได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การหลับสนอน การขับถ่าย ฯลฯ ถ้าความต้องการขั้นต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ขาดหมดทุกอย่าง ตั้งแต่อาหาร ความปลอดภัย ความรัก การตระหนักในความสามารถของตนเอง สิ่งที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมมากที่สุด คือ ความต้องการอาหาร トラバトที่เรายังมีความหิว トラバトนั้นเราจะไม่มีความต้องการในเรื่องอื่น เช่น คนที่กำลังมีความหิวจะทำได้แม้แต่การฉกชิงวิ่งราว ทั่วๆ ที่รู้ว่าทำแล้วถ้าตำรวจจับได้จะมีอะไรเกิดขึ้น หรือการที่เด็กในห้องเรียนเกิดความหิว ย่อมไม่มีจิตใจที่จะมาให้ความสนใจกับบทเรียนของครู แม้ว่าครูผู้นั้นจะได้เตรียมการสอนมาอย่างดีแล้วก็ตาม

2. ความต้องการความปลอดภัย ถ้าความต้องการทางด้านร่างกาย ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์ก็จะมีความต้องการในเรื่องอื่นต่อไปอีก คือ ความต้องการความปลอดภัยซึ่งได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ความเป็นปึกแผ่น ความต้องการการคุ้มครองปกป้อง ความรู้สึกที่ปลอดภัยจากการคุกคาม ปลอดภัยจากความวิตกกังวล ความต้องการที่จะอยู่ในระเบียบ ความต้องการกฎหมายคุ้มครอง ตลอดจนความต้องการความแข็งแกร่งของผู้คุ้มครอง ในกรณีของเด็กนักเรียน เด็กทุกคนจะต้องไปโรงเรียน แต่เด็กจะไม่อยากไปโรงเรียน ถ้ารู้สึกว่าห้องเรียนมีไข้ที่ปลอดภัย เด็กจะหนีไปอยู่ที่อื่น ซึ่งเด็กคิดว่ามีความปลอดภัยมากกว่า ทั้งนี้เพราะมนุษย์ทุกคนล้วนแล้วแต่ต้องการความปลอดภัยทั้งสิ้น

3. ความต้องการความรักและเป็นเจ้าของ ถ้าความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ คนจะมีความต้องการในเรื่องความรักและความเป็นเจ้าของขึ้นมาอีก คนทุกคนต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่ตนเองจะต้องเกี่ยวข้องกับใครคนหนึ่ง ถ้ารู้สึกว่าไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม มนุษย์ทุกคนอยากได้รับความรักจากคนอื่น อยากได้เป็นเจ้าของคนอื่นและในขณะเดียวกันก็อยากให้ตนเป็นที่รักและเป็นของใครสักคน

4. ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องเป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าในตัวเองมีค่าทั้งในสายตาตนเองและในสายตาของผู้อื่น คนที่ยอมรับนับถือในตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถในการตนเองนั้น มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นคนที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง และมี ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยคนประเภทนี้จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง ให้ความร่วมมือและเป็น

มิตร จะเป็นคนที่มีลักษณะยอมรับผู้อื่น เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีในตัวผู้อื่นเช่นเดียวกับที่มีต่อตนเอง ดังนั้นจึงเป็นผู้สร้างสัมพันธภาพได้ดี เพราะไม่มีลักษณะข่มขู่ ลักษณะที่สอง เป็นคนที่มีมองเห็นคุณค่าในตนเอง แต่มีความรู้สึกไม่ใคร่มั่นคงปลอดภัย ดังนั้นจะเป็นคนที่มีลักษณะค่อนข้างมั่นใจตนเองเห็นคุณค่าในตนเองแต่ฝ่ายเดียว โดยที่ไม่ใคร่ยอมรับหรือเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่นเป็นคนที่ยังสร้างสัมพันธภาพได้น้อยกว่าพวกแรก

5. ความต้องการที่จะตระหนักในความสามารถของตน หรือรู้จักตนเองเมื่อความต้องการต่างๆ ดังกล่าวทั้ง 4 ขั้นได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอ มนุษย์จะมีความต้องการที่จะรู้จักตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นผู้เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเอง โดยไม่มีการปกป้องและบิดเบือน พร้อมทั้งจะเปิดเผยตนเอง พิจารณาตนเองอย่างใจเป็นธรรมยอมรับได้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อบกพร่องของตนเอง เป็นความต้องการที่คนแต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนชนิดที่เราเป็นไปได้ดีที่สุด

2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ฟรอยด์

ซิกมันด์ฟรอยด์ เป็นนายแพทย์ทางด้านรักษาโรคประสาทได้ให้ความสำคัญของเด็กวัย 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิต เขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุด คือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็กนอกจากนั้น ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึงวัยรุ่นโดยให้ชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่าพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วงอายุต่างๆ กันและถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่ เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อเด็กโตขึ้น (สิริมาภิญญอนันตพงษ์, 2545 : 42 – 44) แบ่งออกเป็น 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) อยู่ในวัยอายุ 0 – 1 ปี เด็กจะมีความสนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ดูดอาหาร สนองความต้องการของความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็อาจทำให้เกิดความคับข้องใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anal) อยู่ในวัยอายุ 1 – 3 ปี เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับการขับถ่าย เด็กเกิดการเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับจะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้ง ไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) อยู่ในวัยอายุ 3 – 6 ปี เป็นระยะที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ เด็กเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็นสภาพร่างกายที่แตกต่างไปตามเพศเด็กจะเรียนรู้บทบาททางเพศของตน โดยเลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่

ขั้นที่ 4 ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) อยู่ในวัยอายุ 6 – 11 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มสนใจสังคม เพื่อนฝูง พลังต่างๆ ในขั้นที่ 3 ยังแฝงอยู่ไม่ปรากฏออกมา เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ

ชั้นที่ 5 ชั้นวัยรุ่นอยู่ในวัยอายุ 13 – 18 ปี (วัยผู้ใหญ่) เป็นชั้นที่เด็กมีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

2.3.4 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ Jung

คาร์ล กุสตาฟ Jung มีความเชื่อในเรื่องของจิตไร้สำนึกซึ่งสะสมมาแต่อดีต (Collective Unconscious) หรือประสบการณ์ในจิตไร้สำนึก (Personal Unconscious) เน้นว่าชาติพันธุ์หรือชาติกำเนิดเป็นจุดเริ่มต้นของบุคลิกภาพ และพัฒนาการของบุคลิกภาพเริ่มจากการปฏิสนธิไปตลอดจนชั่วชีวิต สำหรับความรู้สึทางเพศจะมีบทบาทสำคัญก่อนอายุ 5 ขวบ และจะมีบทบาทสำคัญสูงสุดในช่วงวัยรุ่น บุคลิกภาพในช่วงวัยรุ่นนั้นจะพัฒนาไปในแบบต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไป คาร์ล กุสตาฟ Jung ได้แบ่งลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 2 ประเภท คือ

1. ลักษณะของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) มีลักษณะไม่สนใจสิ่งแวดล้อมเท่ากับตนเอง ชอบคิดชอบทำอะไรเงียบๆ คนเดียวไม่ชอบเข้าสังคม อารมณ์อ่อนไหวง่าย เก็บความทุกข์ไว้กับตนเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หากบุคคลมีลักษณะดังกล่าวมากจะมีโอกาสเกิดความผิดปกติทางจิตทางอารมณ์ และมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพได้มาก

2. ลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดเผย (Extrovert) มีลักษณะตรงกันข้ามกับพวกเก็บตัวสนใจสิ่งแวดล้อม ชอบเข้าสังคม เปิดเผย มีเพื่อนมาก ไม่ชอบเก็บความทุกข์ไว้กับตนเอง ไม่มีความมั่นใจในตนเอง หากบุคคลมีลักษณะดังกล่าวมากจะมีโอกาสเกิดความผิดปกติทางจิต ทางอารมณ์และมีผลต่อบุคลิกภาพได้มาก ลักษณะบุคลิกภาพทั้ง 2 แบบที่กล่าวมานั้น ไม่สามารถจะแยกกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะคนส่วนมากมีลักษณะบุคลิกภาพแบบกลางๆ (Ambivert) ก้ำกึ่งระหว่างเก็บตัวและแบบเปิดเผย ซึ่งบุคลิกภาพที่พอเหมาะสามารถปรับตัวอยู่ได้ในสังคม อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นยังเน้นว่าการพัฒนาของบุคลิกภาพมีเป้าหมายสูงสุด คือ ให้บุคคลเข้าใจตนเองเพื่อจะได้พัฒนาตนเองได้โดยไม่หยุดยั้งและมีเรื่องของพันธุกรรมเป็นตัวที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพื้นฐานของสัญชาตญาณและสืบเผ่าพันธุ์ (ลักขณา สรวิวัฒน์. 2544 : 141 – 142)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า พัฒนาการของบุคลิกภาพเริ่มจากการปฏิสนธิไปตลอดจนชั่วชีวิต สำหรับความรู้สึทางเพศจะมีบทบาทสำคัญก่อนอายุ 5 ขวบ และจะมีบทบาทสำคัญสูงสุดในช่วงวัยรุ่น บุคลิกภาพในช่วงวัยรุ่นนั้นจะพัฒนาไปในแบบต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปการที่เด็กได้เรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว รวมทั้งได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เด็กได้พัฒนาตนเองมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีบุคลิกภาพที่ดีและจะกลายเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองในที่สุด

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่น

ครอบครัวกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

สถาบันครอบครัว มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก แต่ละคน เพราะเด็กมักจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่เด็กใกล้ชิดเสมอ การที่เด็กแสดงพฤติกรรมออกมาแล้วเป็นที่ยอมรับของบุคคลในครอบครัว จะทำให้เด็ก มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดการเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆ อยู่เสมอจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัวของเด็ก นอกจากนี้ประเพณี ความเชื่อค่านิยมในสังคม ศาสนา ก็เป็นสิ่งที่เด็กได้รับการถ่ายทอด โดยผ่านทางครอบครัวทั้งสิ้น (กวินทร์ ธรรมนุต. 2522)

ครูกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

การส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก นอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว สถาบันทางการศึกษาก็เป็นอีกสถาบันหนึ่ง ที่มีส่วนในการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก ครูก็ควรสร้างบรรยากาศ ที่ช่วยให้เด็กทุกคนรู้สึกอบอุ่นเมื่อยู่กับครู ด้วยการแสดงความเป็นมิตรกับเด็กพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเอง อดทนที่จะฟังเขาพูดอย่างตั้งใจ เปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างเต็มที่และยอมรับในความสามารถของเด็กที่มีอยู่ต่างกันโดยไม่เปรียบเทียบความสามารถของเด็กคนใดคนหนึ่งกับเด็กคนที่มีความสามารถเหนือกว่า แต่ควรยกย่องหรือชี้ให้เห็นว่าเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกันต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะต่างกัน เด็กแต่ละคนควรแสดงความสามารถของตนให้เต็มที่ (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 23 - 24)

เพื่อนกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก

เพื่อนมีส่วนในการส่งเสริมหรือบั่นทอนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กเช่นกัน เพราะเมื่อเด็กเริ่มออกจากบ้านมาสู่โรงเรียน หรือออกจากบ้านไปสู่ชุมชน มีการพบปะกับเด็กรุ่นราวคราวเดียวกัน อิทธิพลของเพื่อนจะเข้ามามีบทบาทกับการมีความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กมากขึ้น เพราะเด็กจะติดเพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีความคิดอ่านใกล้เคียงกัน และมีสนนิยมนคล้ายคลึงกัน ดังนั้น ปฏิกริยาที่เพื่อนๆ แสดงกับเด็กในเชิงยอมรับหรือปฏิเสธ ก็จะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองของเด็กที่จะส่งผลต่อไปถึงการมีหรือไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กด้วย (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2524 :37 - 279)

ผู้ใกล้ชิดและบุคคลที่เด็กรู้จักกับการส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง

สำหรับในสังคมไทยนั้น ผู้ใกล้ชิดกับเด็กนอกเหนือจากพ่อแม่ ได้แก่ ปู่ ย่า ตา ยายหรือญาติสนิทที่พ่อแม่เลี้ยงดูเด็ก บุคคลเหล่านี้ ถ้ายังมีโอกาสใกล้ชิด หรือเลี้ยงดูเด็กอยู่เป็นเวลานานเท่าใด ก็ยังมีอิทธิพลต่อการมีหรือไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้มากเท่านั้น นอกจากนี้ บุคคลที่เด็กรู้จักก็มีผลต่อการส่งเสริมหรือบั่นทอนความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก กล่าวคือ บุคคลที่มีน้ำใจเมื่อพบเด็กยิ้มแย้มเป็นกันเองมากกว่าจะทำหน้าตาดุตัน หรือคอยสำรวจความบกพร่องของเด็กอยู่เสมอย่อมทำให้เด็กเกิดความกล้าที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลที่เด็กรู้จักมีลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่บ้าง ท่าทีที่ได้รับจากบุคคลคนแปลกหน้าก็อาจบั่นทอนความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองของเด็กลงได้ และถ้าเด็กมีความเชื่อมั่นใน

ตนเองน้อยอยู่แล้ว ท่าที่ดังกล่าวจะยิ่งทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น(นภาลักษณ์ รุ่งสุวรรณ. 2534)

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า หน้าที่ของผู้ใกล้ชิดนั้นควรเปิดโอกาสให้เด็กอย่างเต็มที่ แรงกระตุ้น มองหาศักยภาพที่วัยรุ่นผู้นั้นมี ทำให้เด็กมีโอกาสทดลอง เพื่อหาประสบการณ์ และเร่งพัฒนาความภาคภูมิใจของเขา ก็จะทำให้เด็กวัยรุ่นปรับตัวได้อย่างไม่มีปัญหาดังนั้น พ่อแม่ ครู และผู้ใกล้ชิดจึงควรให้ความรักความอบอุ่น ให้โอกาสเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระมีความเป็นตัวของตัวเอง อันเป็นผลต่อการพัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กได้เป็นอย่างดี

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

3.1 ความหมายของการเสริมแรง

การเสริมแรงคือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากผลกระทบที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น ผลกระทบที่ทำให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้น เรียกว่า ตัวเสริมแรง (reinforcer) (Skinner, 1971) ตัวเสริมแรงที่ใช้กันอยู่จะมี 2 ชนิดคือ

1. ตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เป็นตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติด้วยตัวของมันเองในการตอบสนองความต้องการทางชีวภาพหรือมีผลต่อผู้ได้รับโดยตรงเช่น อาหาร ความเย็น เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทุติยภูมิ เป็นตัวเสริมแรงที่ต้องผ่านกระบวนการพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นตัวเสริมแรง โดยการนำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงปฐมภูมิ เช่น เงิน รางวัล คำชมเชย เป็นต้น นอกจากนี้ การเสริมแรงยังแบ่งได้อีก 2 ลักษณะคือ

1. การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) คือการเสริมแรงที่มีผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การให้รางวัลเป็นการให้ต่อพฤติกรรมที่บุคคลทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามวาระและโอกาสที่สำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องทำให้พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น (Kazdin, 1984 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541) นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้คำตำหนิหรือการตีบุคคลอาจจะเป็นการเสริมแรงทางบวกได้ถ้าการกระทำดังกล่าวส่งผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการกระทำมีความถี่เพิ่มขึ้น เช่น สุพจน์มาเข้าทำงานตรงเวลา หัวหน้างานจึงชมเชยสุพจน์ในที่ประชุมว่าขยันขันแข็งมาทำงานตรงเวลา ผลที่ตามมาคือสุพจน์มาทำงานตรงเวลาทุกวัน แสดงว่าพฤติกรรมดังกล่าวได้รับการเสริมแรงทางบวกจากคำชมของหัวหน้า

2. การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) คือ การทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการแสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถถอยออกจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ (Aversive stimuli) ออกไปได้ การเสริมแรงทางลบจะมี 2 ลักษณะคือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยง (Escape behavior) และพฤติกรรมการหลีกเลี่ยง (Avoidance behavior)

3.2 หลักและแนวคิดในการเสริมแรง

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการเสริมแรง การเสริมแรงทางบวกจะดีกว่าทางลบ
2. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง
3. การเสริมแรงมีหลายวิธี อาจใช้วัตถุสิ่งของ หรือถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกก็ได้ ที่สามารถสร้างบรรยากาศกระตุ้นให้ความพึงพอใจให้เกิดความสำเร็จหรือเครื่องบอกผลการกระทำว่าถูกผิด และอาจเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเสริมแรงต่อไป

4. การเสริมแรงควรจะต้องให้สม่ำเสมอ นอกจากนั้นหลักการเสริมแรงยังทำให้สามารถปรับพฤติกรรมได้

5. ควรจะให้การเสริมแรงทันที ที่มีการตอบสนองได้อย่างถูกต้อง ซึ่งควรจะเกิดขึ้นภายในประมาณ 10 วินาที ถ้าหากมีการตอบสนองที่ต้องการซ้ำหลายครั้งๆ ก็ควรเลือกให้มีการเสริมแรงเป็นบางครั้ง แทนที่จะเสริมแรงทุกครั้งไป

6. ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก และเป็นตอนสั้นๆ ที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

จากการวิจัยเกี่ยวกับการเสริมแรง สกินเนอร์ได้แบ่งการให้แรงเสริมเป็น 2 ชนิดคือ

1. การเสริมแรงทุกครั้ง คือการให้แรงเสริมแก่บุคคลเป้าหมายที่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ทุกครั้ง

2. การเสริมแรงเป็นครั้งคราว คือไม่ต้องให้แรงเสริมทุกครั้งที่บุคคลเป้าหมายแสดงพฤติกรรม

3.3 วิธีการเสริมแรงบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

การเสริมแรงทางบวกนั้น สามารถใช้ได้กับพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาหรือพฤติกรรมพึงประสงค์ เพียงแต่ผู้นำไปใช้จะต้องสามารถเลือกตัวเสริมแรงได้อย่างเหมาะสมและมีหลักการนำไปใช้ดังนี้(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2541 และ ประทีป จินฺง์, 2540)

1. เสริมแรงทางบวกจะต้องให้หลังจากการเกิดพฤติกรรมเป้าหมายเท่านั้น
2. การเสริมแรงจะต้องกระทำทันทีที่เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย
3. การเสริมแรงควรให้อย่างสม่ำเสมอ
4. ควรมีการบอกเงื่อนไขการให้การเสริมแรง
5. ตัวเสริมแรงนั้นควรมีปริมาณพอเหมาะที่จะเสริมแรงพฤติกรรมโดยไม่ก่อให้เกิดการหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรง

6. ตัวเสริมแรงนั้นจะต้องเลือกให้เหมาะกับแต่ละบุคคล

7. ถ้าเป็นไปได้ควรใช้ตัวเสริมแรงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น

8. ควรมีการใช้ตัวแบบหรือการชี้แนะควบคู่ไปกับการเสริมแรงด้วย

9. ควรมีการวางแผนการใช้ตารางการเสริมแรงหรือยืดเวลาการเสริมแรง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑาพร ปันทวังและคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความมั่นใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย จากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบของตนเอง (Video Self-Modeling) ร่วมกับวิธี Skill Streaming การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความมั่นใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย จากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบของตนเอง (Video Self-Modeling) ร่วมกับวิธี Skill Streaming กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย (IQ 50 – 70) ไม่มีความพิการซ้อน กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 5 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกความมั่นใจในการพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียนจำนวน 17 แผน, แบบประเมินพฤติกรรมความมั่นใจทางด้านการพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน และสื่อวีดิทัศน์แสดงต้นแบบของตนเอง (Video Self-Modeling) แบบแผนการทดลองครั้งนี้เป็น One Group Pretest–Posttest Design และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range = IQR), The Signed Test for Median : One Sample และ The Wilcoxon Matched–Pairs Signed–Rank Test ผลการวิจัยพบว่า 1.ความมั่นใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยหลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบของตนเอง (Video Self-Modeling) ร่วมกับวิธี Skill streaming อยู่ในระดับมาก (ค่ามัธยฐานเท่ากับ 20 คะแนนจากคะแนนเต็ม 39 ; $t = 5$, $P\text{-value} = 1.000$) 2.ความมั่นใจของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อยหลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบของตนเอง (Video Self-Modeling) ร่วมกับวิธี Skill streaming สูงขึ้น ($T = 0$, $p < .05$)

อรรริสา ศรีคำดี (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาความมั่นใจในการแสดงออกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กระบวนการ P.C. Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุงจำนวน 38 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ทดลองใช้กระบวนการ P.C. Design ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ระยะเวลาที่ใช้ 10 สัปดาห์ๆละ 1 ชั่วโมง เป็นการศึกษาและพัฒนาโดยใช้แบบทดลอง One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ P.C. Design แบบทดสอบก่อนและหลังการใช้กระบวนการ P.C. Design แบบประเมินความพึงพอใจและแบบสังเกตพฤติกรรมความมั่นใจในการแสดงออกการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test แบบ dependent จากผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการแสดงออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.53 และมีพัฒนาการความมั่นใจในการแสดงออกทุกคน

2. นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการ P.C. Design ในระดับมากที่สุด

3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความมั่นใจในการแสดงออกก่อนและหลังการใช้กระบวนการ P.C. Design แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนหลังการใช้สูงกว่าการใช้กระบวนการ P.C. Design

อัญชลี ฉิมพลี (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่อง มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเองโดยรวมและแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ด้านความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนชุมชนเทศบาลวัดมณีสถิตกปิฏฐาราม อำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานี ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงจากเด็กที่มีคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองน้อยที่สุดจำนวน 15 คน ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้งผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการสอนแบบเดินเรื่องในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการศึกษาหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษาแผนกวิชาช่างโยธา วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย โดยเนื้อหาของผลการศึกษาในบทนี้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น ส่วนต่างๆตามวัตถุประสงค์และขอบเขตโดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
6. สรุปผล และรายงาน

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม

- 1.1.1 ความหมายของพฤติกรรม
- 1.1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม
- 1.1.3 สิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขาดความเชื่อมั่น

- 1.2.1 ความหมายและความสำคัญของความเชื่อมั่น
- 1.2.2 สาเหตุของการขาดความเชื่อมั่น
- 1.2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเชื่อมั่น
 - 1.2.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน
 - 1.2.3.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์
 - 1.2.3.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ฟรอยด์
 - 1.2.3.4 ทฤษฎีบุคลิกภาพของคาร์ลกูสตาฟยุง
- 1.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อสร้างความเชื่อมั่น

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมแรง

- 1.3.1 ความหมายของการเสริมแรง
- 1.3.2 หลักและแนวคิดในการเสริมแรง
- 1.3.3 วิธีการเสริมแรงบวกอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

นักศึกษาแผนกวิชาช่างโยธา ระดับ ปวส. 1 ม.6 กลุ่ม3 ภาคเรียนที่ ปีการศึกษา 2569

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น

เป็นเครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูลเพื่อใช้สำหรับศึกษาคุณลักษณะ และพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา โดยใช้ในการทำวิจัยก่อน-หลัง ทำการเสริมแรงบวก โดยแบ่งความเชื่อมั่นในตนเองออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การกล้าแสดงออก ได้แก่ ความสามารถในการแสดงออกของเด็ก ซึ่งสังเกตได้จากการกล้าพูด กล้าลงมือทำ
2. การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถในการร่วมกิจกรรมกับครูและเพื่อน ด้วยความเป็นมิตร รู้จักช่วยเหลือ ยอมรับสิ่งใหม่ๆ
3. การด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ได้แก่ ความสามารถในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง การกล้าตัดสินใจ รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าด้วยตนเอง พึ่งพอใจ ยอมรับการกระทำของตนเอง และตั้งใจทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ดีใจ และมีความสุขเมื่อประสบผลสำเร็จ

แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543.หน้า 99-100)

ระดับปัญหามากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
ระดับปัญหามาก	มีค่าเท่ากับ	4
ระดับปัญหาปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
ระดับปัญหาน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
ระดับปัญหาน้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1

4. นำแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง และความเหมาะสม เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 3 ท่าน ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. อาจารย์กาญจนา อุตราช	ครูประจำแผนกวิชาช่างโยธา
2. อาจารย์พิมพ์ไฉ่ งานขยัน	ครูประจำแผนกวิชาช่างโยธา
3. อาจารย์ชลธิศ สมฤทธิ์	ครูประจำแผนกวิชาช่างโยธา

- 4.1 นำแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อ 4 มาปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยให้ปรับปรุงรายการพฤติกรรม ปรับเกณฑ์การให้คะแนน และตรวจสอบขั้นตอนการสังเกตให้ชัดเจน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น ในวิชาการออกแบบโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเองเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยจำนวนทั้งหมด 3 คน

4.2 วัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง โดยใช้การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นที่สร้างขึ้น

4.3 ผู้วิจัยชี้แจงวิธีการดำเนินการแก่นักศึกษาเริ่มการสังเกตและดำเนินการเสริมแรงทางบวก โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง นำการบ้าน หรือเนื้อหาที่ไม่เข้าใจในห้องเรียนมาทำการสอนและสรุป ร่วมกับการเสริมแรงทางบวก เช่น การกล่าวชมเมื่อทำสอนได้ดี เป็นต้น เมื่อนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำ สิ่งใดได้ถูกต้องจะได้รับการเสริมแรงจากเพื่อน และตัวผู้วิจัยเพื่อเป็นการสร้างกำลังใจแก่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

4.4 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้ง 3 ด้าน โดยการสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นจากการเสริมแรงทางบวก ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน เป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน

4.5 หลังจากทำการทดลอง 3 สัปดาห์ ทำการวัดความเชื่อมั่นในตนเองหลังทำการทดลอง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นชุดเดิม

4.6 นำคะแนนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลจากผลการสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นก่อน และหลังปรับพฤติกรรม โดยการเสริมแรงบวกโดยนับจากผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้จาก 3 หัวข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ

5.2 นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเปรียบเทียบผลคะแนนก่อน และหลังการเสริมแรงทางบวก โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา เป็นการวัดระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยในแต่ละคำถาม จะใช้เกณฑ์การแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ สำคัญมากที่สุด สำคัญมากสำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด ตามวิธี Rating Scales (บุญชม ศรีสะอาด, 2543.หน้า 99-100) โดยแต่ละระดับ มีการกำหนดคะแนนตามระดับความสำคัญ ดังนี้

ระดับความสำคัญ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2

น้อยที่สุด	1
และค่าเฉลี่ยจะนำมาแปลผลตามระดับความสำคัญดังนี้	
ค่าเฉลี่ย	ระดับการแปลผล
4.50 – 5.00	มีความสำคัญมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีความสำคัญมาก
2.50 – 3.49	มีความสำคัญปานกลาง
1.50 – 2.49	มีความสำคัญน้อย
1.00 – 1.49	มีความสำคัญน้อยที่สุด

5.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\mu = \frac{\Sigma x}{N}$$

เมื่อ	μ	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแบบสังเกตพฤติกรรม
	Σx	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด

2) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\sigma = \sqrt{\frac{N \Sigma x^2 - (\Sigma x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
	x	แทน	คะแนนแต่ละตัวของกลุ่มประชากร
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่มประชากร
	Σ	แทน	ผลรวมของกลุ่มประชากร

3) ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 :104)

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ	p	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

4) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) มีเกณฑ์ การให้คะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence = IOC) ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าเอกสารประกอบการเรียนมีความสอดคล้อง
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าเอกสารประกอบการเรียนมีความสอดคล้อง
- 1 เมื่อแน่ใจว่าเอกสารประกอบการเรียนไม่มีความสอดคล้อง

สำหรับการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ต้องได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.5-1 จึงนำไปใช้ได้

สูตรการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ	<i>IOC</i>	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
	ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	<i>N</i>	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

6. สรุปผล และรายงาน

ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผล พร้อมรายงานผลการวิจัยในรูปแบบการบรรยายประกอบตารางผลการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา โดยเสริมแรงทางบวก ในรายวิชาคอนกรีตเทคโนโลยีนักศึกษาแผนกช่างโยธาระดับ ปวส. 1 ม.6 กลุ่ม 3 วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 4.1 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้นำเสนอ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังเสริมแรงบวก

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านก่อนและหลังเสริมแรงบวก

ตอนที่ 3 ผลสรุปคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบก่อนและหลังเสริมแรงบวก

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังการเสริมแรงบวก

คนที่	μก่อนเสริมแรง	ร้อยละ	μหลังเสริมแรง	ร้อยละ	ผลต่าง
คนที่ 1	1.67	33.33	2.85	57.04	1.18
คนที่ 2	1.67	33.33	3.00	60.00	1.33
คนที่ 3	1.78	35.56	3.04	60.74	1.26

จากตารางที่ 4.1พบว่าผลคะแนนรวมจากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นก่อนการเสริมแรงของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 1.67 และค่าอัตราส่วนร้อยละ 33.33 ผลคะแนนรวมจากการแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นหลังการเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85และค่าอัตราส่วนร้อยละ 57.04นักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 1.67 และค่าอัตราส่วนร้อยละ 33.33 ผลคะแนนรวมจากการแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นหลังการเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.85และค่าอัตราส่วนร้อยละ 60.00 และนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 1.78 และค่าอัตราส่วนร้อยละ 35.56 ผลคะแนนรวมจากการแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นหลังการเสริมแรงทางบวก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.04และค่าอัตราส่วนร้อยละ 60.74ซึ่งจะเห็นว่าผลต่างคะแนนรวมจากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นหลังการเสริมแรงทางบวก จะมีค่าผลต่างคะแนนระหว่างก่อนการเสริม และหลังเสริมแรงอยู่ที่ 1.18 , 1.33 และ 1.26 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้านก่อนและหลังเสริมแรงบวก

ตารางที่ 4.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการเสริมแรงบวก

การเสริมแรงเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่น	การทดลอง	เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน	ผลต่าง	P
1. ด้านการกล้าแสดงออก	ก่อนการเสริมแรง	1.56	1.26	25.20
	หลังการเสริมแรง	2.82		
2. ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม	ก่อนการเสริมแรง	2.22	0.93	18.60
	หลังการเสริมแรง	3.15		
3. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง	ก่อนการเสริมแรง	1.33	1.52	30.47
	หลังการเสริมแรง	2.85		

จากตารางที่ 4.2พบว่าผลการเปรียบเทียบเป็นรายด้าน3 ด้าน พบว่าด้านการกล้าแสดงออก ก่อนและหลังการเสริมแรงทางบวก พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยก่อนการเสริมแรงทางบวก เท่ากับ 1.56แต่หลังจากการที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีความเชื่อมั่นในตนเองในด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.82เมื่อนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบ ก่อนและหลังเสริมแรง พบว่ามีคะแนนต่างกันค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.26 และคิดเป็นร้อยละ 25.20

ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อนและหลังการเสริมแรงทางบวก พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยก่อนการเสริมแรงทางบวก เท่ากับ2.22แต่หลังจากการที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีความเชื่อมั่นในตนเองในด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ3.15เมื่อนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบ ก่อนและหลังเสริมแรง พบว่ามีคะแนนต่างกันค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 และคิดเป็นร้อยละ 18.60

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อนและหลังการเสริมแรงทางบวก พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีค่าเฉลี่ยก่อนการเสริมแรงทางบวก เท่ากับ1.33แต่หลังจากที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีความเชื่อมั่นในตนเองในด้านการกล้าแสดงออกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ2.85เมื่อนำผลคะแนนมาเปรียบเทียบ ก่อนและหลังเสริมแรง พบว่ามีคะแนนต่างกันค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 และคิดเป็นร้อยละ 30.47

ตอนที่ 3 ผลสรุปคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

ตารางที่ 4.3 ผลสรุปคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นทั้ง 3 ครั้ง

การเสริมแรงเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่น	นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง (คนที่)			μ	P	SD
	1	2	3			
1. ด้านการกล้าแสดงออก						
1.1 แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย และไม่เคอะเขิน	2.67	2.67	2.67	2.67	53.33	0
1.2 ร่วมสนทนา หรือตอบคำถามด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน	2.33	2.33	2.67	2.44	48.89	0.19
1.3 บอกความต้องการของตนเอง หรือตอบคำถามผู้อื่นให้รับทราบด้วยความมั่นใจ	3.33	3.00	3.33	3.22	64.44	0.19
2. ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม						
2.1 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้	3.67	3.00	3.00	3.22	64.44	0.38
2.2 สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมต่างๆ	2.67	2.67	2.67	2.67	53.33	0
2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม	3.67	3.33	3.33	3.44	68.89	0.19
3. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง						
3.1 กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง	2.67	2.67	2.67	2.67	53.33	0
3.2 ให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ	2.33	2.33	2.67	2.44	48.89	0.19
3.3 ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จด้วยตนเอง	3.33	3.33	3.33	3.33	66.67	0

จากตารางที่ 4.3 พบว่าผลสรุปคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นทั้ง 3 ด้าน หลังการเสริมแรงทางบวก ในด้านการกล้าแสดงออก ข้อที่คะแนนมากที่สุดคือ ข้อที่ 1.3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 คิดเป็นร้อยละ 64.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19 ข้อที่คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 1.2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 คิดเป็นร้อยละ 48.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19

ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ข้อที่คะแนนมากที่สุดคือ ข้อที่ 2.3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 คิดเป็นร้อยละ 68.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19 ข้อที่คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 2.1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 คิดเป็นร้อยละ 64.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.38

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ข้อที่คะแนนมากที่สุดคือ ข้อที่ 3.3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0 ข้อที่คะแนนน้อยที่สุดคือ ข้อที่ 3.2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 คิดเป็นร้อยละ 48.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา โดยเสริมแรงทางบวก มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยคือเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไข และเปรียบเทียบผลคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ก่อนและหลัง การเสริมแรงทางบวก

การเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเสริมแรงทางบวก และแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและด้านความภาคภูมิใจในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 9 ข้อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยวัดความเชื่อมั่นในตนเองก่อนการทดลอง โดยใช้การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นทุกด้าน เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น โดยใช้แบบประเมินฉบับเดียวกัน มาประเมินระหว่างการเสริมแรงในแต่ละช่วงสัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา แผนกวิชาช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ทั้ง 3 ด้าน สรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 การเปรียบเทียบคะแนนก่อน และหลังการเสริมแรงบวกโดยใช้ผลวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษาก่อนการเสริมแรงนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 1.67 ,นักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.67 และนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.78 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนนและหลังจากทำการเสริมแรงทางบวก

นักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 2.85 ,นักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย (μ)เท่ากับ 3.00 และนักศึกษากลุ่มตัวอย่างคนที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย (μ)เท่ากับ 3.04 แสดงให้เห็นว่าผลคะแนนหลังจากเสริมแรงมีคะแนนสูงขึ้น

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลัง การเสริมแรงทางบวก พบว่า ด้านการกล้าแสดงออก ก่อนการเสริมแรงนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีคะแนนเฉลี่ย (μ)เท่ากับ 1.56 โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกหลังจากที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนเฉลี่ย (μ)เท่ากับ 2.82

ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมก่อนการเสริมแรงนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีคะแนนเฉลี่ย(μ)เท่ากับ 2.22 โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกหลังจากที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนเฉลี่ย(μ)เท่ากับ 3.15

ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ก่อนการเสริมแรงนักศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีคะแนนเฉลี่ย(μ)เท่ากับ 1.33 โดยมีพัฒนาการความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออกหลังจากที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนเฉลี่ย (μ)เท่ากับ 2.85

5.2.อภิปรายผลการศึกษา

จากการพิจารณาสรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษาแผนกวิชาช่างโยธา วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ปีการศึกษา 2568 พบว่าการเสริมแรงทางบวก มีการเปลี่ยนแปลงและความแตกต่างของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมและแยกเป็นรายด้านก่อนการเสริมแรง และหลังการเสริมแรงความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมและแยกรายด้านระหว่างการทำกิจกรรมในแต่ละช่วงสูงกว่าก่อนการเสริมแรง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเสริมแรงทางบวกสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างให้พัฒนาสูงขึ้นอภิปรายได้ดังนี้

5.2.1 นักศึกษาที่ได้รับการเสริมแรงทางบวก มีคะแนนความเชื่อมั่นสูงขึ้น เนื่องจากนักศึกษาได้รับสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ การสัมผัสสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ในทุกๆ ครั้งที่ได้รับความชื่นชมจากเพื่อนด้วยกัน รวมถึงอาจารย์ผู้สอน และให้กำลังใจในทุกครั้งจากการสังเกต นักศึกษาจะเกิดเกิดความพึงพอใจ และมีความเชื่อมั่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ กล่าวคือ ความต้องการจะเป็นที่ยอมรับ และได้รับการยกย่องเป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าทั้งในสายตาตนเองและในสายตาของผู้อื่น คนที่ยอมรับนับถือในตนเองมองเห็นคุณค่าและความสามารถในการตนเองนั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีของสกินเนอร์ (Skinner) กล่าวคือ การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) คือการเสริมแรงที่มีผลทำให้พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น ในขณะที่การให้รางวัลเป็นการให้ต่อพฤติกรรมที่บุคคลทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามวาระและโอกาสที่สำคัญ โดยไม่จำเป็นต้องทำให้พฤติกรรมนั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น

5.3.ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปอาจจะปรับวิธีการวิจัย โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น
2. การกำหนดรูปแบบการแก้ไขพฤติกรรมการขาดความเชื่อมั่น จำเป็นต้องมีรูปแบบใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. ในการส่งเสริมพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองครูต้องให้เด็กได้แสดงความคิดและการกระทำอย่างอิสระให้เวลาและรับฟังความคิดเห็นยอมรับการแสดงออกของเด็กการให้การยอมรับในความเป็นกันเองของเด็กจากครูจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีและพอใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น

แบบสังเกตพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น

คำชี้แจง :ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับพฤติกรรมความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยได้ให้

ความหมายระดับที่จะมีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น ดังนี้

- 5 หมายถึง เป็นระดับที่มีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นมากที่สุด
- 4 หมายถึง เป็นระดับที่มีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่น มาก
- 3 หมายถึง เป็นระดับที่มีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นปานกลาง
- 2 หมายถึง เป็นระดับที่มีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นน้อย
- 1 หมายถึง เป็นระดับที่มีผลต่อพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นน้อยที่สุด

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1.ด้านการกล้าแสดงออก					
1.1 แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย และไม่เคอะเขิน					
1.2 ร่วมสนทนา หรือตอบคำถามด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน					
1.3 บอกความต้องการของตนเอง หรือตอบคำถามผู้อื่นให้รับทราบด้วยความมั่นใจ					
2. ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม					
2.1 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้					
2.2 สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมต่างๆ					
2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม					
3. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง					
3.1 กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง					
3.2 ให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ					
3.3 ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จด้วยตนเอง					

ลงชื่อ.....

ผู้ประเมิน

การวิเคราะห์ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ต่อเครื่องมือแบบสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมความเชื่อมั่น เพื่อใช้ข้อมูลใน
การหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมขาดความเชื่อมั่นของนักศึกษา

คำชี้แจง :ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับพฤติกรรมความเชื่อมั่น โดยผู้วิจัยได้ให้

ความหมายระดับที่จะมีผลพฤติกรรมความเชื่อมั่น ดังนี้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	ความคิดเห็น		
	-1	0	+1
1. ด้านการกล้าแสดงออก			
1.1 แสดงออกทางวาจาและท่าทางด้วยความมั่นใจ ไม่ประหม่า ไม่อาย และไม่เคอะเขิน			
1.2 ร่วมสนทนา หรือตอบคำถามด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน			
1.3 บอกความต้องการของตนเอง หรือตอบคำถามผู้อื่นให้รับทราบด้วยความมั่นใจ			
2. ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม			
2.1 ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้			
2.2 สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำกิจกรรมต่างๆ			
2.3 ปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างเหมาะสม			
3. ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง			
3.1 กล้าตัดสินใจทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง			
3.2 ให้คำแนะนำ หรือช่วยเหลือเพื่อนด้วยความมั่นใจ			
3.3 ปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จด้วยตนเอง			

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ตรวจสอบแบบสังเกตพฤติกรรม